

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Főter 1de intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés

Betyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja

Egész évre 8 korona
Fél évre 4 korona
Negyedévre 2 korona

Tanítóknak egész évre 4 kor.
fél évre 2 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó hivatal:

Rimaszombat, Pokorágyi-utca 1 szám a. a könyvnyomdában.
— Ide intézendők a kiadóhivatali előfizetés, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólítások.

A hirdetés díja

Egy háromhasábos petisors terfoglata 12 fillér.
Bélyegdi, minden beiktatás után 60 fillér.

Nyilttér:

Egy sor 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legezélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Hazafiság — szerződés szerint.

Rimaszombat, 1894. július 10.

Szenzációs ujdonság jutott tudomásunkra. Arról van szó, — s ennek valóságaért felelősséget vállalunk — hogy a gömörmegyei pánszlávok legerősebb oszlopa: Botto Gyula, — régebben a nagyrőcei felosztott pánszláv gimnázium tanára, most pedig ügyvéd, — feladta pánszláv álláspontját és egyelőre beállott hazafinak — szerződés szerint. Teljesen megbízható tudósításunk azt mondja, hogy Botto e hó 3-án aláírt egy oly nyilatkozatot, melynek értelmében kötelezi magát, hogy ezentul soha semmitéle tüntető gyűlésben részt nem vesz és politikával foglalkozni nem fog. — Ezen nyilatkozata megyénk főispánjánál: Hámos Lászlónál deponáltatott *titokban*, azon kikötéssel, hogy tartalma nyilvánosságra ne hozassék. S a szerződés szerinti hazafiság rekompenciójaképpen Botto újra megválasztott a nagyrőcei kölesönsegélyző szövetkezet ügyészévé, mely állásától annak idején azért mozdított el, mert a tavaly Nagy-Szebenben megtartott magyar nemzetellenes gyűlésben részt vett.

Minket a szerződő felek megállapodása titoktartásra egyáltalán nem kötelez. Sőt inkább: kötelességünknek tartjuk, hogy az eseményről közönségünknek értesítsük, azt feljegyezzük az utókor számára és jelentőségét hivatásszerűleg megbíraljuk.

Botto Gyula egy igen szép képzettségű, irodalmilag is művelt, sőt maga is író-ember, a ki ennél fogva, de tiszta jellemével és nagy tudományával is a különben alantas szellemi és erkölcsi fokon álló pánszláv agitátorok között kétségkívül magasan kiemelkedő egyéniség. — Mi az egyéni értéket megbecsüljük ellenségeinkben is, és épen ezért, ha arról volna szó, hogy Botto, a

ki saját fejével gondolkozni és saját szívével érezni tud, — belátva és átérve azt a viszályt, melybe agitátor társai segélyével jutott, hogy nemzetével és hazájának alkotmányos törvényeivel hadilábon áll, — jobb meggyőződésének sugallatára hallgatva, felhagy az államellenes pánszláv eszmék propagálásával: a legőszintébb elismeréssel és tisztelettel fogadnók őt a magyar hazafiak sorai közé, mert az ő talentuma bizonyára csak nyereség volna, s a rossz utról igaz utra térni, a legkisebb és legnagyobb emberekre nézve egyaránt a gondolkodás bölcsességének és az érzelnek nemesedésének határozott bizonyossága.

Annál erkölestelenebb és magyar szempontból annál értéktelenebb egy alku, melynek tárgya a meggyőződés, és ára egy közönséges darab kenyér. Az egész dolognak az értéke még csak nem is dubiózus, mihelyt egy van megformulázva, hogy Botto *téltenségre* kötelezi magát egy jövedelmező állásért. Ily szerződés esőkenti az ő értékét és sérti a magyar állameszme méltóságát. Mert e szerint Botto eladja szellemi és erkölcsi erőit, azokat azonban a magyar állameszme nem veszi birtokba, hanem téltenségre kárhoztatja. A meggyőződést becsületes ember áruba nem bocsátja, s a magyar állameszme sokkal erősebb, semhogy ellenségeit legalább megbénítani ne volna képes még külön szerződések nélkül is.

Ha ez igaz, akkor csak annyit nyertünk, hogy egy ellenség, a ki politikai bűnei, emberi tévedései között is becsületes volt, többé nem becsületes, és annyit tudtunk meg, hogy a magyar államnak szüksége van olyan hazafiakra, a kik hazafiak — szerződés szerint. Vagyis csak annyira hazafiak, a mennyire a vételár ellenében

és tartamára magukat kötelezték, de tovább nem.

E szerint Botto annyira volna hazafi, hogy köteles semmit sem csinálni a magyarság ellen, de nem tartozik semmitsem tenni a magyar állameszme, a magyar törvények, a magyar nemzet érdekében. Ily hazafiság rosszabb az ellenségnél, mert hasonlít a saját szívünkön melengetett kígyóhoz, melyet vérünk — a táplálék szüksége — hozzánk ragaszt, de a ragaszkodás alatt a gyűlöletnek, az elfojtott boszúnak, a keserűségnek miazmái tanyáznak.

Tisztán akarunk látni. Ez a szerződés nem eltitkolni való. Azt ismernie kell mindenkinek; lássuk: megbánta-e a nemzetünk, hazánk ellen elkövetett bűneit? Ha igen, akkor nemes, lovagias nemzetünknek mindig készen van számára a bocsánat. Multját, tévedéseit soha fel nem hánytorgatjuk, legyen azok sulya alól örökre feloldozva. Azt se kívánjuk, hogy elfojtsa szívében faja — a tót nép — iránti meleg szeretetét, hiszen a jó, egyenes lelkű, becsületes tót népet mi is szeretjük s őszinte vágyunk, hogy az évezredek együttélés emléke egy örökre szóló *testvéries* egyesülésnek váljék zálogává. De nekünk nem kell olyan hazafi, a ki csak szerződés szerint az. A hazafiságnak velünk született — non scripta, sed nata lex — törvényei vannak, azokra különleges szerződéseket kötni nem lehet. Tót nemzetiségű magyar hazafit tudunk becsülni, de olyanra, a ki koncezért — addig a míg a koncez tart — hazafi, nincsen szükségünk. Inkább nyilt ellenség legyen.

Megbecsülésből foglalkoztunk épen egyénileg Bottoval itt és ennyire. Ohajtjuk, szeretjük hinni, hogy lépése — bár téves — mégis előre lépés az igaz, becsületes ut felé. Maradjon tót, mi ezt nem bánjuk, de legyen jó hazafi nem a szerző-

T A R C Z A.**Falusi idyl.**

Irta: C. F. Phillips.

Augusztus volt. Teljes éve mult már, hogy még huszonnégy órára sem távoztam Londontól és fáradtnak, betegnek és kimerültnek éreztem magam; meguntam az életemet. Ilyen körülmények között nagyon rosszul eselék-szik az ember, ha valami divatos fürdőhelyet, vagy világ-hírű hegyvidéket keres fel. Legjobb ilyenkor esendes falusi magányba visszavonulni, vagy valami kis tengerparti, félreeső zugban felülni a sátorfánkát, hol két-három hétig feltétlen nyugalmat élvezhetünk és egyedül foglalkozásunk apró kavicsokat dobálni a tengerbe, vagy a halászkövek megfigyelni midőn kivetik hálójukat.

Néhány napi szabadságot vettem és a Cam folyó partvidékének egy esendes falujába vonultam vissza. Kicsinyke híd vezetett a tulsó partra és annak a hídnek végében esinos házikó fehérlett parányi virágos kert közepén. Ott ültöttem fel a sátorfámat. Valóságos mintanaraló volt. A híd folytatásaképpen alacsony kis kőfal vonult el az országút mentén, melyre egy kis ajtó vezetett. Ez volt a kis birtok egyik határa. Onnan félkörben sűrű vadrózsasövény vonult egészen a folyóig és a folyó maga volt a harmadik határvonal. A kertnek a folyam felé eső részén dus sima pázsitzöngy terült el, mely illatos virággyakkal volt beültetve. A kert többi része a háztartás szükségleteinek volt szánva. Széleslevelű kelkáposzta és saláta zöldelt ott a piros bogycok díszében büszkélkedő ribizskebokrok alján, dusan gyümölcsöző egressel és málnával váltakozva; söt spargültetvény se hiányzott a nagy-kiterjedésű ugorkaágyak és zöldséges ültetvények mellett. Es mindenütt a veteményes ágyak között s azok szegélyein sűrű lombosztu rózsafák illatoztak nyiladozó virágzatuk üdítő pompájában.

Szórakozás híján se voltam. Tuleröltetett idegek számára alig lévén csillapítóbb foglalkozás a borgászatnál; azzal töltöttem időm java részét. A madarakkal együtt keltem fel, ott tartózkodásom második reggelén édes éjszakai álom után, mely izgatott idegeimre hetek óta szalolt először, a levendula szagu, hófehér ágyeművel bevont, hús párnák között. Frisnek és üdének éreztem magamat újra, mint hajdan iskolás fiu koromban és gyorsan lefutottam a kis falépésőn, a rózsákkal telt kertbe. A levegő tele volt fehér lilomok kábító illatával, melyek hó-

fehér harmatos kelyheiket karesu száraikon, ringatták és a távolból frissen kaszált szénakazalok illatával terhes szellők szállingóztak. Mély esőnd uralkodott, a verebek vidám csiripelése és a szarvasmarha tompa bögeése zavarta meg csupán a békés hajnali nyugalmat.

Valóságos éden kertje, csak hogy hiányzott belőle — de nem —

Nem Jupiterre, nem! Ott volt Éva is. Éva maga.

Magas, karesu, gömbölyded tagu fiatal lány, oly arezbőrrel, melyért királynők is megirigyelték volna. Halványkék battistruha fődte karesu idomait és abban a perczben, midőn tekintetem rá esett, bíborszínű szegfűt tűzött épen övébe. Hajadonfővel állt ott és szép mogyorószin hajából szikrákat esalt ki a napsugar.

Lépteim zajára feltekintett és észrevett. Legnagyobb meglepetésemre felém tartott és oly nyugodtan és higgadtan üdvözölt, mintha várta volna e kis paradicsomban Adám megjelenését! Tán ugy is volt! Később legalább volt okom azt hinni.

„Gyönyörű reggel“, szolt. Ez a megjegyzés ujra bebizonyította előttem, hogy vajmi nehéz eredeti ötlettel kezdeni meg a társalgást.

Válaszul kalapot akartam emelni, de észrevettem, hogy bent hagytam szobámban.

Évát ez ugy látszik mulattatta. — Látta már a ligetet? — kérdé.

Nem, nem láttam, de nem volt semmi ellenvetésem az ellen, hogy szép ismerősöm oda vezessen.

Alig telt bele öt percz és már is oly fesztelenül esvegtünk, mintha emberemlékezet óta ismertük volna egymást.

Megtudtam, hogy Nórának hívják, hogy ő az én háziasszonyom unokája és hogy épen ma reggel hajnalhasadtával érkezett meg férjes nővérénél tett látogatásából.

— Képzelteti, mennyire meglepett engem, hogy valami idegen ur lakik nálunk, — mondá naivan.

Faluhelyen hamar kötnék az emberek ismeretséget. Nagy része van ebben a közeli szomszédságnak, aztán az unalom és egy bizonyos kíváncsi, kellemes kedélyhangulat is hozzájárul, mely az édes semmittevésben töltött órák önkénytelen következménye.

Egy hét se telt bele és én már melegen érdeklődtem Wallis Nóra iránt, és midőn a második vasárnap érkezett, tisztán állt előttem a valóság. Szerelmes voltam. Az én koromban — mert legalább egy negyed évszad-

dal voltam idősebb imádottamnál — foglyul ejtett egy pár kék szem és egy pár elbűvölő arezgeődröcske. Bizony bolond voltam — a mit be is vallottam magamnak — de ez nem változtatott semmit a dolgok állásán. A lány kiváló egyszerűsége és ártatlansága volt az a varázs, mely egész lényemet elbájolta. Én, a ki annyi londoni évad ostromló tüzet kiállottam, a ki eselszővő anyák és piruló menyasszonyjelöltek hálót szerencsésen kikerültem, le-buktam magas talapatomról! Az ördögnek sok csalétké van, hanem világlátott és világlant ember számára nines csábítóbb kísértés a szeplőtlen erénybel és tisztaságnál.

Es még a következő hét letelte előtt kitértam szívemet Nóra előtt. Ismételttem ugyan magamban, hogy minő döreséget, minő oktalanságot követek, de mégis megtettem, és midőn Nóra mindkét parányi patyolatkaesőjét kezembe tette és örömtől reszkette, bíborra gyúlt arccal szemembe nézett, boldognak éreztem magam és büszke voltam döreségemre.

Az öreg Wallisra és nejjére az unokájukat ért nagy megráztatás nem tette a várt ittasító hatást. Egyszerű, romlatlan emberek lévén, kik nem ismerték a nagy világ számító bölcsességét, csupán Nóra boldogságára gondoltak. Es kéjes örömteli borzongás járta át lelkemet arra a tudatra, hogy nőül adták volna őt hozzám, ellenvetés nélkül, ha ágról szakadt szegény lennék is. Az én szép Nóram pedig nem kérdezősködött anyagi helyzetemről, meglegedett szerelmemmel és megható bizalommal ragaszkodott hozzám.

Igy mult egy hónap, egy gyönyörteljes, zavartalan hónap, minden izgalom és kellemetlen felhevülés nélkül, oly esendes boldog békében és meglegedettségben a minőt eddig soha nem élveztem és a mennyire az ember boldog lehet e nyomorult földön — boldog voltam.

Egyszerre aztán sürgöny alakjában közénk esapott a menydörgös menkö. Apám nagy beteg és haza hivat. Nem mondtam el Nórának, hogy én sir Gerard Bulkeley fia vagyok, mert nem volt nagyravagyó lélek és mivel-hogy bátyám ugy is a birtok és rang örököse, nem is volt az valami nagy dolog. Én csupán szerény évjárdé-
kot húztam.

Midőn tudtára adtam kedvesemnek, hogy rögtön el kell utaznom, könnyekre fakadt.

— Vigy el magaddal, zokogá, nem tudok élni nélküled.

Bohó kis Nórászkám.

dés, de szíve szerint és közöttünk mindig megfogja találni az őt megillető tisztos helyet — szerződés nélkül is. Mi nem kötelezvény szerinti, hanem olyan hazafiakat akarunk, a kiket szívük lelkesedése és meggyőződésük ereje vonz arra a terre, hol a magyar hazaért nem *heverni*, hanem *dolgozni* szoktak.

Kossuth Ferencz köszönete Azon részvénytulajdonosokra, melyet vármegyénk a legnagyobb magyar halálakor a gyászoló családhoz intézet, ennek nevében Kossuth Ferencz a megyéhez a következő levelet intézte, mely a folyó hó 6-iki megyebizottsági közgyűlésen olvastatott fel:

Turin, 23. május 1894.

Gömör-Kishont vármegye tisztelt alispánjának
Rimaszombat.

Nagyságos Uram!

Fogadja legmélyebb hálunkat azon részvétért, melyet a vármegye levében sürgönyileg tolmácsolni kegyeskedett az emlékezőtlen gyásznapok elsőbbségén.

Köszönetemmel, a nagy esapásból eredő körülmények folytán késtem.

Azon érzelmek, melyeknek részvétők meghatározó kifejezése volt Nagyságod sürgönye, vetekednek szépségben a megye kies szépségével; — nem kétlem, hogy ezen érzelmek oly erősek, mint a vas, melynek termelése terén a megye első hazánkban.

Ezen érzelmek, honfitársaink osztatlan részvétel, egyetlen vigaszunkat képezik és a nagy kegyelet, mely minden magyar szívéből kitört akkor, midőn a nemzet atyja eltűnt az élők sorából, az egyetlen jutalom, mit hazája nagy halottjának adott.

Mély tisztelettel
Kossuth Ferencz.

Gömör-Kishont t. e. vármegye főispánjától.

Felhívás.

159. szám. — Azon alkalom, melyből az 1896-ik évi ezredéves országos kiállítás rendezeték — meg vagyok győződve arról, hogy minden igaz hazafi keblében fogja ébreszteni azon büszke öntudatot, hogy egy ezredéves daliás korszak elmúltja után, a béke fegyvere: a munka és szorgalom által kivívott eredmények eme látható pantheon, méltó lesz, méltónak kell lenni hozzánk s ki kell vivni a külföld elismerését is, melynek nemzetünk rohamos ipari fejlettségéről meggyőződnie eddig alkalma alig volt. Ezen kiállítás sikerének biztosítása érdekében azonban kívánatos, hogy az ezen kiállításon való részvételre hivatott minden tényező képes legyen a kellő erőfeszítésre, illetőleg tehetségének érvényesítésére. Hogy pedig erre megadjuk az alkalmat a hazai mű- és kézműiparnak, melynek sok oly jeles képviselője van, a kikben meg volna a tehetség, de hiányzik a kellő anyagi erő és a megfelelő alkalom ennek kifejtésére, szükséges első sorban az ilyen iparosoknak megrendelésekkel való ellátása és ez által a kiállításon kockázat nélkül való részvételnek biztosítása; szükséges második sorban az önbizalom felébresztése, buzdítása, lelkesítése azoknak, kik talán az élet anyagi terhei között, fásult kebelrel s hideg közönyt tekintenek egy nemesebb eszme megvalósítása elé.

Felkérem ennélfogva vármegyénk mindazon erkölcsi testületeit s hatóságait egyenként és összeségében, melyeknek alkalom van bármily esekély részben is oda hatni, hogy hazánkban ezen kiállítás alkalmával documentált ezredéves dícső fennállását minél méltóbban megünnepelehessek, vonják be mindazon tényezőket, melyek a sikert biztosítják, buzdítsanak, lelkesítsenek, gyámolítsanak!

— Oh, te nem tudod mennyire szeretlek — tette hozzá, felém emelve könyvtályos nefelettszemét.

Szívem a rég letűnt ifjúság egész hevével dobogott. Ilyen önzetlen, igaz szerelem minden áldozatra érdemes.

Kérendelték a köcsöt, hogy kivigyem a városba a kilencz órai vonathoz, mert ebben a félreeső faluskában csak két vonat indult naponta, az egyik reggel, a másik este. Mihelyt bevégeztem bőröndöm esomagozását, épen lementem a lépcsőn, hogy felkeressem kis menyasszonyomat, midőn az udvarról halkan folytatott beszélgetés ütötte meg fületem.

— Nóra — mondá az egyik hang — kötni való boldog vagy, ha engeded elutazni, mielőtt még a neje vagy.

— Bizd rám nagymama! O ma este utazik. Tudom mit csinállok. Tudom, mi annak a kellő módja. Utána megyek. O nem az ember, a ki visszaélné az én — ártatlanságommal. Hogy megmentse az én becsületemet és jó hírnevem, nyomban nőül vesz és mihelyt aztán az öreg elpatkol, én mylady leszek.

Álmodom. — Ez legyen Nóra? Az én Nórá? Lehetetlen.

Egy perczig tétovázva álltam a lépcsőn, aztán tüntetőleg megzörgetve az ajtó kilincsét, az udvarra léptem. Ott állt az öreg Wallisné és falusi szépségem. A kilencz órai vonattal elhagytam a falut és mint bölesebb, de szomorubb ember értem Londonba, atyám betegágyához. Nóra nem jött utánam. Valószínűleg annak a levelemnek köszönhetem azt, melyet felmenet szobája asztalán talált.

Róvid kis levél volt, de azt hiszem értelem és világosság dolgában teljesen megfelelt a célznak.

„Kedves Nóra! Minthogy nem vagyok abban a szerencsés helyzetben Sir Gerald Bulkeley örökösének nevezhetni magam, sietek helyreigazítani sajnos tévedését s mivel ennek következtében sohse lesz módomban, hogy Önt myladyvé tegyem, visszaadom Önnek szavát s

maradok teljes tisztelettel

Harold Bulkeley.”

Igy végződött az én idillikus álom az arkádiai ártatlanságról és falusi bájos egyszerűségről.

Eva lányainak szíve egyformán dobban ám bársony zokék és kreton derekak alatt és kezdem hinni, hogy igaza van annak a vén bölesnek, ki azt mondta, hogy nincs a földön önzetlen szerelem.

De felkérem főleg vármegyénk összes nagybirtokosait, ipar és műpártoló főurait és magánosokat, kik abban a helyzetben vannak, hogy bizonyos díszesebb és gondosabb munkát és kivált igénylő ezikkeket vagy berendezéseket, melyekre különben is szükségük van, vagy a melyeket használhatnának vagy elhelyezhetnék, rendeljék meg az illető vidékek tehetségesebb iparosánál azzal a céllal, hogy az illető ezikk vagy berendezés a kiállításra is bemutatassék. Ily módon a megrendelők nem csak az érdekelt iparosoknak és a kiállításnak tennének lényeges szolgálatot, hanem egyúttal a legnagyobb biztositókat nyernék arra nézve is, hogy ezen tárgyak előállítására kiváló gond s a szokottnál több figyelem fordítottat.

Hogy pedig az érdekelt mérvéről kellőleg tájékozva legyek, felkérem mindazokat, kik megrendeléseik által jérválót, tehetséges, de szegényebb anyagi viszonyok közt élő iparosainkat a jelzett módon elősegíteni óhajtják, valamint azon iparosokat, kik ily megrendelések általi támogatásra igényt tartanak, szíveskedjenek értesítéseiket hozzám még a folyó hó végéig megküldeni

Rimaszombat, 1894. július hó 7-én.

Hámos László, főispán.

Megyebizottsági közgyűlés

— 1894. július 6-7. —

Gömörmegye rendes nyári közgyűlését folyó hó 6-án és 7-én tartotta meg Rimaszombatban, s dacára a gazdaközönségre ugyancsak szorgos munkaidőnek, a megyebizottsági tagok szokatlan nagy számban gyülekeztek a megyeházára. Választásoknál láthatni csak ilyen zsúfolt termet.

Hámos László főispán szívélyes szavakkal nyitotta meg a közgyűlést s mindjárt kettős indítvánnyal lépett elő Tudniillik, hogy a király és királyné házasságának 40-ik évfordulója alkalmából hódoló s üdvözlő feliratot, a nógrádmegyei nagy hadgyakorlatok alkalmából pedig Balassa-Gyarmatra a király fogadtatásához deputációt küldjön a vármegye Kettős indítványa egyhangulag, lelkes éljenzéssel fogadtatott el.

Felolvasottat azután Bornemisza László alispán terjedelmes jelentése a megyei közigazgatás utolsó negyedévi állapotáról. Az alispán a töle megszokott praecisióssal terjeszkedik ki jelentésében az adminisztratív minden nevezetesebb részére, s különösen részletesen foglalkozik a katonasorozás eredményével, a közutak és pénztárak helyzetével. Jelentése különben, melyet a közgyűlés az alispán elterése közben tudomásul vett, egész terjedelmében így hangzik:

Tekintetes vármegyei bizottsági közgyűlés!

A vármegyei közigazgatás legközelebb lefolyt negyedévi alatti állapotáról van szerencsém rendszerint tisztí jelentésem a következőkben tiszteletteljesen előterjeszteni.

Mult rendes tavaszi bizottsági közgyűlésünk idejétől oly esemény, mely a vármegyei közigazgatás rendes menetére zavarólag vagy éppen akadályozólag hatott volna, elő nem fordult.

A vármegyei tisztikar hivatalbeli kötelességének általában megfelelt és a közigazgatás hatáskörébe utalt ügyek törvényszerű elintéztét nyertek.

A tisztikarban ez idő alatt azon személyi változás állott elő, hogy Dapsy József vármegyei főpénztárnok egészségi okokból nyugdíjba helyezését kérelmezvén, a vármegyei tisztí nyugdíjalap kezelő választmányának az alapszabályok értelmében hozott s jogerőre emelkedett határozata alapján folyó hó 1-ével tényleg nyugdíjba helyeztetett. A kezelése alatt állott összes vármegyei alapok és pénztárak általam folyó évi június hó 23-án bizottságilag megvizsgáltattak és az összes pénztárak példás rendben és kivétel nélkül hiány nélküli állapotban találtattak s ugyanezen alkalommal egyszersmind a pénztárak a nyugdalomba vonult főpénztárnoktól átvétetvén, törvényhatóságunk nevében további ideiglenes kezelésre Ragályi Géza vármegyei alpenztárnoknak átadattak.

A vizsgálat eredményét előtűntető leletet, valamint az átvételt átadásról szóló részletes jegyzőkönyveket van szerencsém ez alkalommal bemutatni, hogy ezt tárgyalás alá venni és ez alapon eljárásomat kegyesen jóváhagyólag tudomásul venni s a további intézkedéseket tiszteletteljes előterjesztésem alapján megtenni, valamint a főpénztárnoki állásnak a közzéhirdetett pályázat alapján leendő törvényszerű betöltéséről intézkedni méltóztassék.

Az idei fősorozás az egész vármegye területén a rozsnyói sorozó járással április hó 26-án személyes elnök letem alatt befejeztetett.

A sorozás minden sorozó járásban teljes rendben és a legesekélyebb fennakadás nélkül folyt le s e tekintetben elismeréssel kell felemlítenem a sorozó járással főtisztviselőinek és a katonai ügyek előadóinak hivatalbeli buzgalomát és tevékeny munkásságát.

A sorozás végeredménye főösszegeben a következő: Az egész vármegye területén állítandó volt 3653 állítóköteles, besoroztatott az ujonczjutalék javára 509, a póttartalékhoz 152, összesen 661 egyén, vagyis a lajstromokban felvett állításköteleseknek 18 százaléka. A mult évben 3689 állítás közül besoroztatott az ujonczjutalékba 605, a póttartalékhoz 140, összesen 745 egyén, vagyis a lajstromokban felvett állításköteleseknek 20 százaléka. E szerint a f. évi eredmény kedvezőlenebb a mult évinél, általában a harcoképességi arányra nézve 2 százalékkal s a besorozottak számára nézve 84 egyénnel.

Az egész sorozás alatt említésre méltó különös jelenség csak a rozsnyói járási sorozó járásban fordult elő. Ezen járásban ez évben is általában az állításkötelesek gyenge, erőtlenségi testi fejlettsége, aggodalomra méltó és megdöbbentő bizonyítékát szolgáltatva, ezen járásbeli lakosság ifjú nemzedékénél beállott s a valóságos elkorcsosodásig leszállott hanyatlásnak.

Állítottatott ugyanis ezen sorozó járásból 651 egyén közül 562, ebből besoroztatott az ujonczjutalékba 67, a póttartalék javára 14 összesen 81 egyén. Ezzel szemben visszahelyeztetett 332 fegyverképtelennek nyilvánítottatott 123 és töröltetett 5 egyén.

Ennél kedvezőlenebb aránya a harcoképességnek tudomásomra csak egyetlen egyszer és pedig — a mult évben ugyanena járásban fordult elő.

A vármegyei kezelés alatt álló összes utvonalakon, a fentartáshoz szükséges és előirányzatilag megállapított

fedanyag szállítása vállalati uton biztosítva lett s már a fedanyag legnagyobb részben kies szállítottatott.

Az uti építkezések is a kedvező idő alatt jelentékeny előhaladással folyamatban vannak.

A tetemei uti adóhátrélekek rendezése céljából a leszámolást az összes utadó hátrélekekre nézve községenként a vármegyei számvevőség közbejöttével elrendeltem. Az utadó községi főkönyvek és a központi nyilvántartás összegegyeztetése által, az utadó hátrélek mennyisége a vármegyei számvevőség által minden községre nézve, hol eltérési mutatók, a községi előjáráság jelenlétében tárgyalási uton rendeztetvén és részletesen kimutatva, megállapítottatván, ez alapon most már az összes hátrélekek minden nehézség nélkül behajthatók lesznek.

A folyó évre kivetett utadó rendes beszolgáltatása folyamatban van s uti ügyeink most már körültekintő beosztás mellett fenakadás nélkül elintéztetők lesznek.

A vármegyei győgyalap kiadásainak fedezetére, valamint a katonasorozásból eredő teher arányosabb megosztása céljából ez évre kivetett vármegyei póttadó beszolgáltatása is folyamatban van és a rendes behajtás érdekében szükséges szorgalmazó intézkedéseket saját hatáskörömben megtettem.

Ebtartási szabályrendeletünkben mult évben tett módosítások jóváhagyásban részesültek, ez alapon a folyó évi ebadó kivetésére és a kivetési munkálat szerint most már a behajtásra nézve a szükséges intézkedést elrendeltem.

A személy- és vagyonbiztosítást nagyobb mérvben megzavaró vagy fenyegető esemény ez idő alatt vármegyénk egész területén elő nem fordult.

A közegészségi állapot általában kedvezőtlen volt, a mennyiben a gyermekek között csaknem az egész vármegye területén a kanyaró és vörheny, ezzel kapcsolatosan szörványosan a difteritisz is járványszerűleg fellépett s e miatt sok helyen az iskolák bezárását is elrendelni kellett.

A hasznos házi állatok egészségi állapota, amennyiben járványos betegségek uralgólag fel nem léptek, kedvezőnek mondható.

Közgazdasági állapotaink, miután a rozsa és rovarok által okozott károsodás s helyenként a nagy szárazság aratási kilitásaink iránt méltán táplált kedvező reményeinket igen leszállította, a jövőre nézve nagyon kedvező kilátással nem biztatnak; azonban aggodalomra sem lehet okunk, mert az egész vármegye területén általában középtermés várható ugy őszi mint tavaszi terményekben.

Végre tiszteletteljesen jelentem, hogy Dobsina r. t. város előjárásági tagjai ellen mult közgyűlésből elrendelt fegyelmi vizsgálatot mindez ideig azon okból nem teljesíthettem, mert ez érdemben hozott közgyűlési határozat ellen a törvényes időben felebbezés adatván be, az iratok felterjesztendők voltak. Az ügy még jelenleg a nmsgu m. kir. belügyminisztériumnál elintéztés alatt áll s a fegyelmi vizsgálat végrehajtásához szükséges előnyomozati jegyzőkönyv távirati előterjesztésemre csak f. évi június hó 28-án érkezvén meg hozzám, a már kitűzött állandó választmányi ülések és közgyűlési határidők miatt nem tarthatam meg ezen előre láthatólag hosszabb időt igénylő vizsgálatot.

Az azonban most már a vizsgálat törvényszerűi fogantatva vételének semmi akadályja sem lévén, azt közgyűlésünk után azonnal teljesíteni fogjuk.

Végezve jelentésemet, a tárgyalás alá veendő egyes vármegyei ügyek érdemére vonatkozólag előterjesztendő javaslataimat a tekintetes vármegyei bizottsági közgyűlés mindenkor tapasztalt kegyes jóindulatába ajánlva, kiváló tisztelettel nyilváníttam a mellett maradtam.

Rimaszombatban, 1894 július hó 4.

Bornemisza László, alispán.

Kossuth Ferencz levelét, melyben megköszöni atyja halála alkalmából a megye kifejezett részvétét, s melyet lapunk más helyén találnak olvasóink, a közgyűlés levéltárba helyezni rendelt el.

Majd a Dapsy József lemondása, illetve nyugdíjazása folytán megüresedett főpénztárnoki állás betöltése került elő, a mi gyorsan eldöntetett olyképen, hogy megyei főpénztárnokká közfelkiáltással *Ragályi Géza* eddigi alpenztárnok választatott meg. Így az alpenztárnoki állás is megüresedett, mívegből kandidáló bizottság küldetett ki, melynek tagjaul a gyűlés által Bornemisza István, Máriássy Andor és Szontaghi Pál választattak meg, a főispán által pedig Kubinyi Aladár, Kubinyi Géza és Ruthény Béla nevezettek ki. E bizottság Hámos László főispán elnöklété alatt mintegy 10 perczig tanácskozott s azután a főispán kihirdette a határozatot, mely szerint a főpénztárnoki állásra első sorban Horváth László oszgyáni földbirtokos jelöltetik ki, a kinek képvisítő okmányait a kandidáló bizottság teljesen rendben találta. Második sorban Szentiványi Géza gömörpanyiti földbirtokos csak feltételelesen jelölhető, mivel a főpénztárnoki állásra megkívánt kvalifikációja nincs; megválasztása esetére tehát képvisítést három hó alatt tartozik szerezni. — A nyomban megejtett szavazásnál Szentiványi Géza 115, Horváth László pedig 43 szavazatot kapott, minélfogva a főispán Szentiványi Gézát 72 szótöbbséggel megválasztott megyei alpenztárnoknak jelentette ki, azonban megjegyezte, hogy az esetről a belügyminiszternek kötelességszerűleg jelentést fog tenni.

Mi e helyen kénytelenek vagyunk megjegyezni, hogy a kandidáló bizottság határozatát helyesnek, jog szerint nem ismerhetjük. Szerintünk a kandidáló bizottság — valamely nem okmányoszerű okok miatt indokolás nélkül is kizárhat valakit a pályázatból, de az nem állhat jogában, hogy olyat jelöljön, a ki a kvalifikációs törvényben előirt képesséssel nem bír. Mert különben mire való akkor a kvalifikációs törvény? Minek akkor a kandidáló bizottság, ha teljes képesséssel bíró egyén mellett semmiféle képesséssel nem bíró egyént is jelöl?

Miután Diószeghy Zsigmondot tiszteletbeli megyei aljegyzővé, Gömör Olivért és Nagy Elemért pedig tiszteletbeli szolgabírákká kinevezte a főispán, az uj fő- és alpenztárnok, valamint a kinevezett tiszteletbeli tisztviselők nyomban letették a hivatalos esküt.

Hosszasabb és — szívesen ismerjük el: tartalmas — vita fejlődött ki a millenáris bizottság javaslata felett, mely a nemzet ezredéves fennállásának megünneplése tárgyában előterjesztetett. E vitából különösen kiemelkedett *Farkas Abrahám* indítványa és beszéde, melyben a szónok különösen közgazdasági és ipari alkotásokkal kívánta megünnepelni a millenniumot. Teljesen helyes és életrevaló eszméinek fejlesztését élénk figyelemmel kísérte a köz-

gyülés, s bár azok mindegyikét jogosnak, szükségesnek és üdvösnek tartjuk mi is, azonban oly nagyarányu alkotásokat terveznek, melyek létesítése — véleményünk szerint — meghaladná a megye anyagi erejét. — Különbözőleg foglalkozunk majd azokkal.

Bornemisza László alispán elismerésre méltó hévvel szállott sikra a Tompa-szobor ügye mellett. Majd, ha Gömör megye édes szavu lantosának érzalakra itt fog diszteni közelünkben, halásan fogunk megemlékezni arról, ki e kegyeletes ügyet annyi lelkesedéssel segítette diadalhoz, és megyei történelmünk lapjain meg lesz örökítve a Bornemisza László neve, ki a nagy közönyösség dacára, bátor lélekkel és finom érzékkel szállott sikra a költő szobrának érdekében.

Figyelemreméltó beszéddel vettek még részt a derék vitában Marton János, Bornemisza István és Máriássy Andor, kik részben az állandó választmány javaslata, részben a Farkas Abraham és az alispán indítványa mellett szónokoltak.

Vége a közgyűlés többszörös szavazás után azt határozta el, hogy 5 éven át kivetendő 2%-os pótdából 30.000 forinttal a nemzeti alapot javadalmazza, melyből a községi és körjegyzők egylete is segélyeztetni fog, továbbá 25.000 forinttal rendelkezési alapot teremt, melynek jövedelméből többek közt a Kossuth Lajos szobrára megszavazott 500 frt is fog fizettetni, 5000 frttal pedig hozzájárul a Tompa Mihály szobrához, melynek ügyét egyszersmind kezébe veszi s létesítését lehetőleg rövid idő alatt keresztül viszi. Így őszinte örömmünkre most már a Tompa-szobor ügyét teljesen illetékes kezekben látjuk, és szeretjük hinni, hogy Rimaszombat város is meg fogja tenni a magáét nagy szülőttének szobra érdekében.

Elhatározta még a közgyűlés, hogy Szabolcs megye átiratának alkalmából feliratot intéz a minisztériumhoz a végett, hogy a hírlapoknak erkölcstelen tartalmu hirdetései ellen valamely korlátozó intézkedések tételessen.

Rozsnyó város olyan irányu felekezését, hogy azon 10 frtnyi évi díj fizetése alól mentessék fel, melyet a megye rárótt a Rimaszombatban felállítandó agyagipartermhely költségeire, — elutasította a megyegyűlés, mert ez intézmény nem kizárólag Rimaszombat város, hanem az egész megye érdekében létesítettik.

Altalában az előfordult közügyek tárgyalása elismerést érdemlő magas színvonalon folyt le, mintha egy egészséges szellemi áramlat tört volna utat a megyegyűlés terembe, melynek falai között ily tartalmas vitáknak hallgatói már régen nem lehettünk.

Iskolai értesítők.

Az iskolai év végén rendszeren egy esomó füzet érkezik szerkesztőségünkhöz a különböző iskolák igazgatóságától, melyekben e fontos kulturintézetek a nyilvánosság előtt számot adnak egy évi működésükről. Az értesítők közül azokat, melyek minket közelebből érdekelnek a következőkben ismertetjük:

1. Szab. Rimaszombat város *községi* népoktatási tanintézetének értesítője az 1893/94. tanévról, összeállította az igazgatóság. Rimaszombat város öt tanintézetet tart fön u. m.: 1) Az elemi és polgári leányiskolát a hitoktatókkal együtt 14 tanerővel. Az egy évi működésről Feketéné Otte Hedvig igazgató számol be. Az intézetnek az év elején 314, az év végén 280 tanulója volt, tehát 34-en hagyták el az iskolát oly okokból, melyeket az értesítő nem tüntet ki. A tanulók között magyar anyanyelvű volt 288, német 4, tót 22. Ev. ref. 87, ág. ev. 92, róm. kath. 93, izr. 42. A kézimunkát Nagy Zoltánné tanította, kinek vezetése alatt a növendékek hatodfélszáz darab kézimunkát készítettek a varrás és horgolás különböző ágaiban. A tanszerek kiegészítésére a lefolyt évben majdnem 26 frtot fordítottak (nagyon kevés!) A könyvtár három csoportban körülbelül ezer kötetet foglal magába s gyarapítása a lefolyt évben 70 frtba került. Tandíjak: az elemi iskolában 3 frt, a polgári iskola I—II. oszt. 3 frt, III—IV. oszt. 20 frt, a vidékiek itt is ott is *létszerez* díjat fizetnek. Ezen kívül az elemi iskolai tanulók 1 frt beiratási és 1 frt tanszerletményi díjat fizetnek, a polg. isk. tanulók e díjakat is megkésztetik. Az értesítő a tanulmányokban való előmenetelről nem közöl adatokat. — Ugyanazak Feketéné Otte Hedvig számol be röviden a város által fenntartott „Gizella” kisdudóvó intézetről is, melyben Komjáthy Gizella óvónő egy segéd személyzettel a lefolyt évben 98 apró emberkét gondozott. A dadósok záró ünnepélye június 17-én volt, mely alkalmával a nagyszámú közönség — szülők, gyermekbarátok — meggyőződhetett arról, hogy a legeslegifjabb generáció első oktatása megfelel a mai követelményeknek.

A város harmadik iskolája a *községi elemi fiúiskola*, melynek igazgatója Törköly József gondosan szerkesztett igazgatói jelentésében egy visszapillantást vet az iskola husz éves történetére, sok oly érdekes adatot sorolva fel, melyek fényes tanubizonyosságai annak, hogy egy város, mint fenntartó testület, valamint a derék tanítói kar a népnevelés érdekében üdvös munkát végeznek. Az iskolát husz év óta Törköly József igazgató és Váry János szolgálják; ez idő alatt 4191 növendék részesült elemi képzésben, míg a város az iskola fenntartására 120.000 forintot fordított. A lefolyt iskolai évben a hitoktatókkal együtt tíz tanerő oktatott 223 növendéket, kik között magyar anyanyelvű volt 213, tót 4, német 5, román 1; helybeli 206, vidéki 17; róm. kath. 54, ev. ref. 83, ág. ev. 50, izr. 36. A tanulók közül kitűnő előmenetelt tanúsított 27, jeles 51, jó, vagy elégséges 96, elégtelen 22 (az összes létszám 10%-a). Az elmulasztott órák száma 6457; átlag minden tanulóra 29 óra mulasztás esik, a mi egy kissé sok, — de minden valószínűség szerint a tavasszal rendszeren fellépő járványos gyermekbetegségeknek tulajdonítható.

A rimaszombati *alsófoku ipariskola* fenntartásához a városon kívül hozzájárultak: a miskolci ipar- és keresk. kamara 200 frttal, a takarékpénztár 120 frttal, a népbank 20 frttal. Az iskolát 203 iparos tanuló látogatta, kik között 100 vidéki volt. E létszám 22%-a elégtelen előmenetelű, mely szokatlan nagy százalék oka a tömeges mulasztásokban rejlik. Összesen 3257 óramulasztás volt, melyből 1076 igazolatlan. Törköly József igazgatói jelentésében felsorolja ama nehézségeket, melyekkel a sikeres tanításnak lépten-nyomon meg kell küzdenie. Bizony jó volna, ha mindazok az iparosok, kik

tanulókat tartanak, figyelemmel olvasnák át e jelentést s az abban mondottakat megszívlelve, a cél érdekében a tanítókkal egyöntetűen járnának el tanulóikkal szemben.

Az *iparos segédek rajztaufolyamára* Kurzbeck Ernő jelentése szerint az év elején 22-en jelentkeztek, — e létszám azonban a tanfolyam végéig 5-re apadt. Ugy látszik, iparos segédeinkből még hiányzik az érzék arra, hogy belássák, minő erkölcsi és anyagi haszonnal jár a rajzolásban való magasabb képzettség. A részvétlenség első és legfontosabb oka — mit a jelentés is kiemel — az, hogy a tanhelyiség Tamásfalán van: e mellé azonban bátran hozza tehetjük a finomabb érzékhiányt is, mint a mely nélkül e fontos intézmény még akkor sem prosperálna, ha tanhelyisége Rimaszombatban volna. Az iparos segédek önképzőköre volna hivatva arra, hogy ez ügy iránt saját kebelében nemes lelkesedést ébresszen.

Hírek és vegyesek.

Köszönetnyilvánítás. Fogadják mindazon mélyen tisztelt egyesületek, testületek, jóakaróim és barátaim, kik folyó évi június 29-én tartott 25 éves tanítói öröm-ünnepem alkalmából oly rendkívüli megtiszteltetésben részesítették és szerencsekívánataikkal elhalmozni kegyeskedtek, ez uton is legforróbb köszönetem nyilvánítását. — Dob-sina, 1894. július 4.

Ulrich János tanító.

József kir. nerczeg ő Fensége látogatásával szerencsétlen Besztercebánya városát, szemlét tartandó a m. kir. 16-ik honvéd gyalog ezred — melynek keretében a mi megyénk is tartozik — 1-ső zászlóalja felett. Ő fensége július 1-én érkezett Rózsahegyre, onnan Koritniczára rándult s július 2-án d. u. 4 óra körül élt a zolyomi területre a Sturecz tetejére. Ezen pontig Liptó vm. küldöttsége kísérte, itt pedig Zolyom megye alispánja által vezetett küldöttség várakozott rá és kísérte Besztercebányára. A kir. herceg július 3-án a honvédség felett szemlét tartott a d. e. órákban, ez alkalommal teljes megalégedést fejezte ki, hogy a legénység összhangzó fegyelmi és rendi kiképzése felett, valamint a laktanyában tapasztalt rend és tisztaság felett is, minék elismerésül minden század részére 2—2 hordó sört utalványoztatott ki. Délután 3¼ órakor vasuton elutazott Budapestre.

Becsukott templom. A rimaszombati r. k. templomot, melyet csak harmadéve renováltak nagy költséggel, rendőrlag becsukták, miután a tetőzet vakolata az orgona fölött egy nagy terjedelemben leomlott. A helybeli szakértők nem akartak vállalkozni a vakolatmunka okának megállapítására s a rendőrség megtiltotta a templomlátogatását addig, míg a vallásalap által kiküldendő szakértők által meg nem állapítatik, hogy mi az oka a romlásnak s vajlon csekély reparációval orvosolható-e a baj, vagy pedig nagyobb mérvű építkezéseket tesz szükségessé.

Nyári gyermekmenhely. Balogon f. hó 2-án nyitották meg a községi nyári gyermekmenhelyt a községi intelligencia és a lakosság élénk érdeklődése mellett. A megnyitáson Csabay Pál ref. lelkész mondott tartalmas, szép megnyitó beszédet. E nyári gyermekmenhellyel a lelkes alapítók egy állandó kisdudóvó alapját kívánták lerakni a virágzó községben, melynek arányosan szaporodó lakossága bizony már nagyon érzi egy állandó kisdudóvó szükségét.

Műkedvelő-előadás. A gömör megyei díjnyok egyesülete a rimaszombati dalárda javára folyó hó 8-án este a „Három rózsán” műkedvelői előadást rendezett, mely alkalmával a derék műkedvelők Tóth Ede híres népszínművét „A kintornás család”-ot adták elő. Az előadás rendkívül sikerült volt, a szereplők egytől-egyig kitűnően alakították szerepeiket, bár a kedvetlenség meglátszott a lelkes kis társaságon, mert bizony közönség vajmi csekély számban volt, a mit leginkább az óriási hőségnek lehet tulajdonítanunk. Az előadás azonban így is jövedelmezett a dalárdának néhány forintot, melyről az elszámolást lapunk más helyén közöljük.

Tanügyünk a debreczeni orsz. tanszerkiállításán. Lapunk egyik legutóbbi számában foglalkoztunk a debreczeni orsz. tanszerkiállítás fokozatosan előre haladó ügyével s ezzel kapcsolatban felhívtuk az illetékes körök figyelmét a kiállításban való tömeges részvételre. Mint sajnosan értesülünk, megvénknék néhány év óta szép fejlődésnek indult tanügyét mindössze három város fogja képviselni ezen kiállításán. A kiállításban résztvevők között ott találjuk első sorban Dob-sina városát, mely összes tanintézetét, tanügyi színvonalának bemutatásával valóban impozáns módon fogja megvénkelni. Rimaszombatból esakis a községi fiúiskola jelentkezett a kiállításra, míg a leányiskolák érthetetlen okból nem vesznek részt. Jolsván — mint hírlík — az ottani ev. iskola és községi ipariskola derék tanítói kara lázas tevékenységet fejt ki, hogy a kiállításban bü képét mutassa be kulturája fejlettségének fokának. Falusi iskoláink nagy eszben vannak, nem mozognak semmit sem! Pedig büszke önértéssel eltelve mondhatjuk, hogy sok van közöttük olyan, mely magas tanügyi nívója és korszerű berendezése mellett a kiállítás igazi díszére válhatnak.

Nyári mulatság. A helybeli asztalos ifjuság nyári táncmulatságát f. hó 8-án délután tartotta meg a Széchenyi kert platán körüdjében. A mulatság — bár igen kevésszámú közönség vett benne részt, — igen kedélyes volt, s egész a késő esti órákig tartott. Tiszta jövedelmét 6 frt 20 kr., a rendezőség a Kossuth szoborra szánta és szerkesztőségünkbe fizette be. Mely összeggel a Kossuth szobrára megnyitott eddigi gyűjtésünk főösszege 99 frt 91 kr-ra emelkedett.

Kisdudóvónői választás. A tamásfalvi államilag segélyezett községi óvodánál Kovács Anna óvónőnek Liptó-Szent-Miklósról hasonló minőségben történt kinevezetése folytán megüresedett állás folyó hó 9-én tölthető be. — A választás Groó Vilmos kir. tanácsos, tanfelügyelő, mint a közigazgatási bizottság részéről kiküldött biztos elnöklése alatt történt meg. — A négy pályázó közül az állásra szótöbbséggel Nádossy Sarolta jeles oklevéllel bíró óvónő Nyiregyházáról választato t meg.

Gyerekek műkedvelői előadása. Folyó hó 8-án Frank Adolf helybeli polgártársunknál a gyermekek színi előadást rendeztek, mely igen mulattatta az apró dilettansok megjelent szüleit. Belépti díj is volt, melyből összesen 1 frt 30 kr. tiszta jövedelem állott elő; a jó

gyerekek azonban ezen összeget nem holmi nyalánságokra költötték el, hanem áthozták szerkesztőségünkbe a Tompa Mihály Rimaszombatban felállítandó szobra javára. Ezzel nyugtatványozzuk is azt s egyszersmind megjegyezzük, hogy az összeget átszolgáltattuk Dr. Veres Samu urnak, a Tompa-szobor bizottság ez idő szerinti pénztárnokának.

Halálozás. Egy derék öreg ur halt el folyó hó 6-án Rozsnyón, a ki egész életén keresztül a szabadelvű eszmék bátor szószólója volt: Pongrácz Balint, ki 80 éves korában hunyta le örök álomra szemét. Mindenféle méltó felháborodást keltett, hogy a tiszteletreméltó öreg ur egyházi eltemetetését Schopper György rozsnyói püspök megtiltotta, azért, mert a boldogult életében szóval és írásban a polgárt házasság és a szabad vallásgyakorlat mellett kardoskodott. A felekezetiéskedő főpap ezen újabb tulzása bizonyára egyike azoknak, melyeket minden elfogulatlan gondolkozó méltán elítél.

A család a gyászetról a következő jelentést adta ki: „Pongrácz Ernő, Pongrácz Lázár és Pongrácz Kornél egy saját, mint számos rokonságuk nevében is mély fájdalommal jelentik szeretett jó bátyjuknak Szentmiklósi és Óvári Pongrácz Balint urnak folyó hó 4-ik napján 80 éves korában, hosszas szenvedés után bekövetkezett elhunytát. A hült tetemek folyó hó 6-án délután 4 órakor fognak az ág. ev. egyház szertartása szerint a helybeli sírkertben örök nyugalomra helyeztetni. — Rozsnyón, 1894 július 5-én.”

Kitüntetett joghallgatók. Az eperjesi jogakadémián az elmúlt tanév alatt kitüntetéssel tettek vizsgálatot: Pá-zár Dezső rozsnyói, és Stefa n e s o k Károly nagyrőcei illetőségű joghallgatók, kiknek nevei a hivatalos lapban és a miniszteri jelentésben való közlés czéljából, a vallás és közoktatásügyi minisztériumhoz felterjesztettek.

A csizi fürdőben — hivatatos, hiteles kimutatás szerint július 7-ig összesen 506 fürdővendég fordult meg, mi igen előnyösen nagy szám s a fürdő élénk forgalmát bizonyítja.

Alapszabályok megerősítése. A m. kir. belügyminiszterium 52462. számú rendeletével a rimaszombati iparos segédek önképző egyletének alapszabályait a szabályszerű bemutatási záradékkal ellátta s a vagyon hová fordítás tárgyában hozott egyleti közgyűlési határozatot jóváhagyólag vette tudomásul. — A rimaszombati általános temetkezési egylet módosított alapszabályait a kir. belügyminiszterium 50061/V—b. számú rendelete által megerősítette, illetve a szabályszerű bemutatási záradékkal ellátta.

Következtes istennyila. Folyó hó 4-én a villám beleütött a balogi ev. ref. templomba s különösen a tornyon nagyobb mérvű rombolást vitt véghez. Érdekes a dologban az — mint tudósítónk írja — hogy ez az istennyila azért következtes, mert ezeltől 50 esztendővel 1835-ben ugyanezen a napon, sőt ugyanazon órában ugyanoda ütött be a villám, amint ezt az akkori ref. lelkész hűségesen feljegyezte az egyházközség naplójába.

Uj hangok. Ponori Thewrewk Árpád e czim alatt mintegy 32 oldalra terjedő igen esinos kiállítás versfüzetet adott ki, mely tartalmánál s nemes intenciójánál fogva méltó arra, hogy a legszelebb körben elolvassák és méltányolják. A versfüzet czélja az állatvédelem népszerűsítése, rokonszenvet kelteve amaz állatok sorsa iránt, melyeket részint kegyetlen passióból, részint buta tudatlanságból műveletlen emberek s elhanyagolt nevelésben részesülő gyermekek kiznának. Nemes érzésű ember megbotránkozik azon, midőn az előregedett s borig éhezettett lovat ütik-verik, ha nem bírja a terhet: iszonyt kelt, midőn az eleven békának hátsó czombjait kitépik, vagy az éneklő madárnak kiszurják szemét abban a hitben, hogy akkor szebben énekel, a halmak él testéről vakarja le a szakácsné pikkelyeit. Valamivel enyhébb, de mindenesetre egyik neme az állatkinzásnak az is, midőn öt-hat esibét lábaiknál összekötve huzoznak a hetivásárra. Malaec, borju s a többi vásárra kerülő állatok is sokat szenvednek addig, míg a konyhára kerülnek. Az állatkinzást azonban el lehetne kerülni, s az, a kinek kebelében humanus szív lakik, el is kerülni, a műveletlen érzésű embereken pedig az állatvédő egyesület igyekszik segíteni az által, hogy különböző utakon és módokon terjeszti a humanizmus eszméjét. E czél szolgálatába lépött Ponori Thewrewk Árpád is, midőn elegiáiban, satírákban a szegény megkínzott állatok sorsát markansan szemünk elé állítja. Költői szempontból nem vizsgáljuk e költeményeket, elég annyi, hogy tárgyuknál fogva méltánylásra érdemesek és kidolgozásuk is alkalmas arra, hogy az olvasóban teljes rokonszenvet keltsenek.

„Külföld” czim alatt feltűnő érdekes új szépirodalmi lap indult meg Oserhalmi H. Irén és Gerő Atilla ismert budapesti írók szerkesztésében, mely Zola szenzációs új regény-cyklusát a „Lourdes — Rome — Paris”-t hozza. A díszes vállalat, melynek kiállítás az Athenaeum díszteretére válik, azonkívül Ouida legújabb regényét, Daudet, Murger, Rosegger, Ibsen, Vrehlecky, Boy Ed. szobnól-szebb humoroszkéit és novelláit: Ibsen, Zola, Heine, Hugo Viktor gyönyörű költeményeit, román és szláv népdalokat, külföldi szindarabok, parlamentek, műtárlatok leírásait és honi könyvszemléket, külföldi életrajzokat, külföldi írók arcképeit hozza és valódi kínesez tárcája jobbnál-jobb közleményeknek. A lap ezéja tervszerűen megismertetni közönségünket a legkitűnőbb külföldi írók verses és prózai műveivel és a külföld új eszmeáramlataival és újításaival megismertetni, hogy, hogy e téren mint hégazpótló irodalmi tényező kulturális missiót van hivatva teljesíteni. Az új lap közleményeiből lapunk mai számában mutatunk be egy esinos tárczát. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nádor-utca 15. Előfizetési ára negydedévre 2 frt 60 kr.

Vekerle noták czim alatt Dankó Pista a szegedi jeles dalszerző négy sikerült eredeti magyar dalt ajánlott Dr. Vekerle Sándor miniszterelnök ur O Nagyméltóságának, ki is ez ajánlást elfogadta. Ezen körülmény bizonyítja annak, hogy a dalek sikerültek és félbemaradók, de saját meggyőződésünkben is ajánljuk ezen kitűnő zeneművet közönségünk figyelmébe. A díszesen kiállított és Vekerle arcképevel ellátott piéce Valentin Károly fia zeneműkereskedésében Pécsett jelent meg Ára 1 frt.

Nyilvános számadás. A gömör megyei díjnyok segélyező egyesület műkedvelői által f. hó 8-án a „Rimaszombati dalárda” javára tartott színelőadás alkalmával befolyt: Belépti díjakból 90 frt 40 kr. Felülfizetésekből

7 forint 70 kr., utólag beküldött 3 forint. Összesen 101 forint 10 kr. — A kiadás összege 85 forint 34 kr. Maradvány 15 frt 76 kr., mely összeg a dalárda pénztárnokának elküldött. A jótékonyságra felül-fizettek: Hámos László 4 frt., Tóth Gusztáv 1 frt 60 kr., Trubint Lukács 60 kr., új. Róth Lajos 40 kr., Steiner Samu, Baksay József 20—20 kr., Hagotter Lajos, Csereny N. Polyák Pál, Szabó József mészáros, Rábely Miklós, Nagy László, Horacsok Ferencz 10—10 kr., Utólag érkezett: Szabó Béla, Lovasánszky Endre és Lengyel György uraktól 1—1 frt. Fogadják a nemes lelkű adakozók ezuttal is egyesületünk részéről a dalárda nevében is hálás köszönetünket. Rimaszombat, 1894. július 11-én *Lányi Lajos*, helyettes pénztárnok.

A rimaszombati önkéntes tüzoltó egylet által 1894 évi július hó 1-én tartott nyári mulatság számadása: A nyári mulatság bevétele volt 109 frt 57 kr., kiadása 47 frt 43 kr., tiszta jövedelme 62 frt 14 kr. — Felül-fizettek: Draskóczy László főszolgabíró 4 frt 50 kr., Valovics Ferencz 4 frt., Nagy József 1 frt 50 kr., Horváth József, Lefkóczy Lajos, Weisz Miksa, Lakatos Ferencz, Kratochvíl Henrik, Dr. Molnár Ferencz, Illés Gyula, Boros István, Simon Mihály és egy eszi fűrdő vendég 1—1 frt., Dr. Borsóczy Armin 2 frt., Lóska Sándor 70 kr., Baumöhl Péter, Csorba Kálmán, Kerekes János, Kóter János, Korenesik Kálmán, Suik András, Weintraub Dávid, Weisz Malvin, Sósik János, Reich Lajos, Tannhauzer Walter, Lúger Ernő, Dallmann Ferencz, Altman József, Sálamon Béla, Gánóczy Dezső, Lovasány Béla, Pál Gyula, Schwarz Mór, Schwarz Jakab, Sztrauskevicz Ferencz, egy eszi vendég 50—50 kr., Kmetthy Pál, Varga József, Blumenthal N. Boros István, Fűkö Julianna 20—20 kr., *Négyessy Árpád*, egyleti pénztáros.

Dr. KARMÁN ZOLTÁN távollétében a szerkesztésért felelős: **LÖRINCZY GYÖRGY.**

Magán-hirdetések.

HENNEBERG G. (es. kir. udvari szállító) selyemgyára **ZÜRICHEN**, a privátmegrendelők lakására **közvetlenül** szállít: **fekete, fehér és színes selyemszöveteket**, méterenként 45 krtól 11 frt 65 krtig postabőr és vámentesen sine, esikos, kockázott és mintázottakat, damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 különböző szín s árnyalatban). Minták postafordultával küldetnek. Svájcba ezüztelt levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.

Kereskedő tanulóul

Rimaszombat egyik legnagyobb fűszer-, vegyes- és rőföskereskedésében egy 13-14 éves, 2—3 gymn. osztályt végzett ifjú — tisztességes szülők gyermeke — tanulóul azonnal felfogadtatik. Jelentkezések e lap kiadóhivatalába intézendők.

Árlejtési hirdetmény.

50. sz. — A rimaszombati izraelita hitközség a régi paplak átalakítása és megnagyobbítására ezennel árlejtési pályázatot hirdet, felhivatnak emelleggyva mindazok, kik ezen 11105 frt 75 krra előirányzott munkálatot elnyerni óhajtják, hogy 50 kros bélyeggel ellátott zárt ajánlatukat folyó évi **július hó 29-éig** bezárólag az alólirt hitközségi elnökhöz annál inkább adják be, mert a későbbben benyújtandó ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

A terv, költségvetés és árlejtési feltételek az elnöknél bármikor megtekinthetők.

A pályázat szólhat az egész összmunkálatra, vagy pedig külön a kőmives, külön az ács és külön az asztalos munkákra.

Rimaszombat, 1894. július hó 9.

Csillag Mór
hitk. jegyző.

Dr. Cziner Miksa
hitk. elnök.

Özv. ANDRIK SÁMUEL NÉ

kályhagyára

Tamásfalán, (u. p. Rimaszombat.)

raktáron levő

cserepkályhák

nagy választékban, jutányos áron mindig kaphatók. — Megrendelések pontosan teljesíttetnek, javítások és átrakások elfogadtatnak

Özv. ANDRIK SÁMUEL NÉ,

3-6

kályhagyáros.

FLEISCHER és TÁRSA

gépgyára és vasöntődéje Kassán, Vám-utca 11. sz.

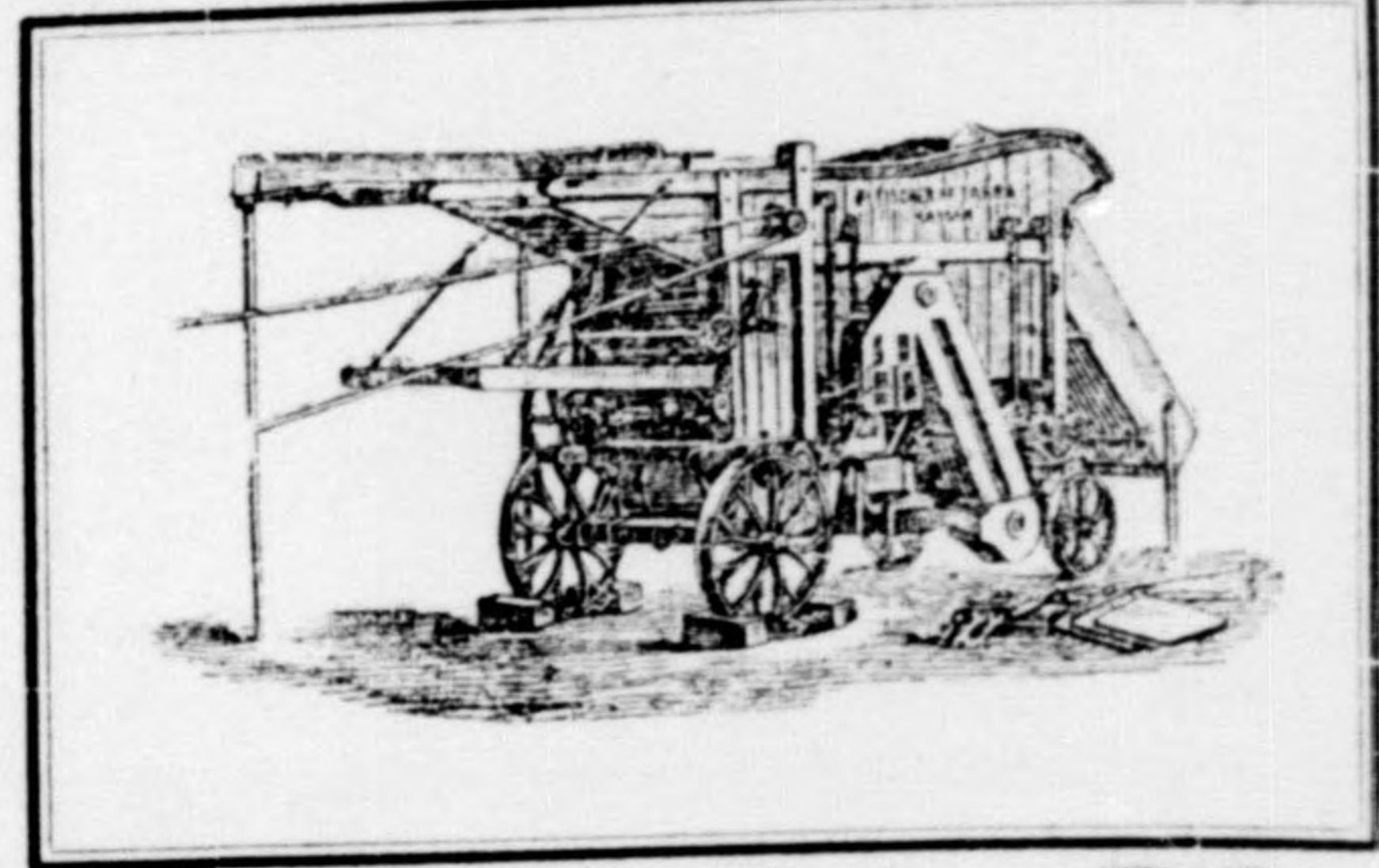
Ajánlja a t. gazdaközönségnek a legújabb tapasztalatok szemmel tartásával ezelszerűen s gondosan gyártott jóhírnevű gépeit a **közeledő nyári idényre**, nevezetesen:

Cseplőkeszleteit könnyű járással, járgány vagy gözmozdony általi hajtásra.

Kézi-cseplőgépeit, járgány-hajtásra is alkalmazva, szalmarázó készülékkel vagy a nélkül.

Backer- és magtár-rostait, továbbá mindennemű **szivattyúkat**, **gőzgepeket** és **gőzkazánokat**. — **Szeszgyár-berendezéseket**, m. péld. **Henzfőzők**, **kavaró-készülékek**, **maláta- és burgonya-zúzókat**, stb.

Gépgyárunk gyártmányainak **jelentékeny készletet tartjuk allandoan**. **Gazdasági gépeink képes-, valamint öntödénk gyártmányai árjegyzékét ingyen és bérmentve küldjük.**

6-6

Egy utczai szoba

butorozva vagy a nélkül **augusztus hó 1-ére** bérbe kiadó. — Bérelni szándékozők forduljanak **Hudiczus Ferenczhez** Sodoma-utca 3-ik szám alatti házban.

Pótvásár.

Miniszteri engedély mellett a folyó 1894. évi **július hó 23—24-ik napjain Tornallyán** országos pótvásár fog tartatni.

Jolsván

Hoffmann Miksa divat- és fűszer-üzletében egy tanoncz azonnal felvétetik.

2-3

Eladó ház.

Rimaszombatban, a **Losonezi-utca 24-ik szám** alatt, igen jó karban lévő ház előnyös feltételek mellett szabad kézből eladó. — A feltételekről értekezhetni ugyanazon házban a tulajdonos: **Koreny Józseffel**.

Birtok-bérbeadás.

Gömörmegyében, Tornallya és Pelsűcz nagyforgalmu városok között (egyikhez is, másikhoz is félórai távolságban) fekvő Gömör-Panyit község határában **Szent-Iványi Géza** ur tulajdonát képező 470 hold szántóföld, rét és legelő több évre hasznóbérbe kiadatik. — Bérelni szándékozők — lehetőleg rövid idő alatt — forduljanak a tulajdonos **Szentiványi Géza-hoz Gömör-Panyiton**. (Posta- és vasutállomás) 1—3

Árverési hirdetmény.

2092. szám. — Szab. Rimaszombat r. t. város tulajdonához tartozó, Tompa Mihály-utczában fekvő, ugynevezett **„pásztor-ház“** a képviselőtestület 854. sz. határozata értelmében eladatni határozatván, a **zárt ajánlatok** beadására határidőül **július hó 21-ik** napjának délelőtti 12 órája a polgármesteri hivatalnál a zárt ajánlatok felnyitását megelőzőleg tartandó, a nyilvános szóbeli árverés határidejéül pedig mondott nap **delutáni 2 óra**ja a városháza tanácstermébe tüzetett ki.

Miről venni szándékozők azzal értesítetnek, hogy az eladás alapjául szolgáló árverési feltételek a polgármesteri hivatalban, a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kelt szab. Rimaszombat r. t. város tanácsának 1894. évi június hó 8-án tartott üléséből.

Szabó György,
polgármester.

2-2

Az eperjesi Népbank kályhagyára

ajánlja **tiszta fehér, teljesen tűzálló** agyagból készült fehér, színes, ó-német, chamois és majolika

cserepkályhàit,

valamint diszes kandalló-, kandallós-kályhàit és **takarék-tűzhelyeit**, melyek ez iparágban első rangot foglalnak el és számos elsőrendű kiténtésben részesültek.

Jutányos árok mellett a legszolidabb és legpontosabb kivitel biztosítatik.

Egész épületek kályhaberendezését tetemes árengedménnyel vállaljuk el. — A kályhák felállítását a saját kipróbált szakavatott állítóink végzik. 5—5

Főraktár: **Eperjesen**, (Sárosmegye.)

Bizományi raktár és képviselő: **Goldberger D.** szállítási vállalat **Losoncz**.

Mintakönyv és árjegyzék kívánatra ingyen.

A magyar általános köszén bánya részvénytársulat,

Budapest, V., bálvány-utca 8.

ajánlja a t. ez. gőzmalmoknak, szeszgyáraknak és egyéb iparvállalatoknak, valamint a küszöbön álló

cséplési idényre

a gazdaközönség és cséplőgéptulajdonosoknak kitűnő minőségű

akna, koczka- és darabos szenét ccenteri, királdi stb. bányáiból

legjutányosabb áron, egész kocsirakományokban, minden állomásra szállítva.

A szerkesztő lakasa:

Rimaszombat, Főter. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés

Betyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja

Egész évre 8 korona
Fél évre 4 korona
Negyedévre 2 korona

Tanítóknak egész évre 4 kor.
fél évre 2 kor.
Egyes szám ára 20 fillér

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó hivatal:

Rimaszombat, Pokorágyi-utca
1. szám a. a. könyvnyomdában.
— Ide intézendők a kiadóhivatal
illető előfizetés, hirdete-
mény, nyiltér és egyéb felszó-
latások.

A hirdetés díja

Egy háromhasábos petitsor tér-
fogata 12 fillér
Betyegzd minden beiktatás
után 60 fillér.

Nyit ér:

Egy sor 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont” kiadóhivatala, nemkülönb minden hazai postahivatal, az előfizetés legelőszörűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Aratáskor.

Sárguló kalásztengerek ringatóznak a szellő szárnyán, dőlnek a markok a gazda éles sarlója nyomán, majd kövér asztagok gyűlnek a szórüskertek köré; az emberek szorgalmas munkája és az istenáldás osztja bőséges ajándokát. Ez a magyar föld legszebb időszaka: a dalokkal zengő, izzadásgos munkával folyó boldog aratás.

Ilyenkor — az isten szabad ege alatt elterülő tarlok térein eleven az élet; serényen folyik az édes munka: az istenadta termés betakarítása. De vajon hányan vannak, a kik a magyar föld sok drága kincsének összegyűjtése alatt egyuttal arra is gondolnak, hogy ezt a földet nemcsak munkával, de szeretettel, gondnal, a rajta nyüzsgő emberhad iránti humanizmussal is meg kell becsülni?

Sajátságos fordulata ez az emberi társadalom közszellemének, hogy ma az élet tulajdonképeni realis alapjait legkevésbé figyelemben részesítjük. A trázisok kora ez. A csillogás, a külső máz, a látszat után való vágyakozás egészen háttérbe szorította azokat az érdekeket, melyek valójában az embermilliók legfontosabb érdekei. A magas politika izgalmaiba merül a világ s ezzel a magyar nemzet is, és ez izgalom között alig ér rá, hogy a drága magyar föld dolgaival, érdekeivel — a magyar nemzet igazi létalappal — foglalkozék.

Csak nemrég voltunk tanúi, hogy a törvényhozók termébe a mezőrendőrségi törvényjavaslat tárgyalására alig lehetett a haza ugynevezett atyjainak határozatképes számát összekolompolni, legújabbán pedig — a kormánykrízis óta — Magyarországnak, ezen par excellence agrikulturnak földművelésügyi kormánya, mint valami mellékes, jelentéktelen munkakör, — olyan embernek a kezében van, ki a földművelésügyhöz nem sokkal ért többet, mint a hajdu a harangöntéshez. — Valójában minden

országos bajnak ott van a legfőbb oka, a parlamentben; ezen testületnek szellemi és erkölcsi nívója szerint emelkedik vagy süllyed az egész országnak erkölcsi és szellemi színvonala. De arról jobb nem beszélni, mert csak szatirát lehetne írni: törvényhozóink nem a haza oltára körül, hanem inkább a börzén az aranyborjú körül találhatók.

S ha az utolsó okot keressük, mégis csak a magyar gazdaközönséghez jutunk. A magyar gazda — hála a gondviselésnek — még mindig ura a magyar földnek; az kellene csak, hogy önmagának, érdekeinek is nemcsak legyen, de okosan *tudjon is* ura lenni. Miért tűr maga felett olyan hatalmakat, melyek egyedül az önérdéknek állanak szolgálatában? Miért nem választ ügyeinek intézésére olyan embereket, a kik az emberi lélek legszebb tulajdonságait vinnék harcba az általános érdekek védelmére?

Néha-néha itt e megyében is fellendül valami kevés érdeklődés a közgazdasági állapotok javítása végett. Mi az oka annak, hogy a fellendülés rendszerint hamar ellobbanó szalmaláng esupán? Az egész megyében Farkas Ábrahám és a körulte csoportosuló maroknyi tábor száll síkra a közgazdaság érdekében a nélkül, hogy felszólalásainak kívánt eredménye lenne. Pedig mennyi jó, szép, hasznos eszme mulik el így nyom nélkül a gyorsan tűnő idők szárnyain! A gazdák szövetkezéséről nem is szólnak, ennek eszméjét pompásan megbuktatták már nálunk azok a potentátok, kik a reformokat deformálni szokták. Egy pár százezer forint vándorol ki évenként a megyéből biztosítási díjak czímén is, mintha ez a nagy, — közgazdaságilag és iparilag általában fejlettebb — megye nem is volna képes egy önálló biztosítási szövetkezetet fenntartani! Terményesarnokról még csak nem is álmodozunk, hanem engedjük, hogy a börze spekulánsai tetszésök szerint aknázzák ki a gömői földek asztagosztó kincses bányáit.

ségek alkalmával nyitatta fel a pinczét, hogy megizlettessenek egyik másik kedves vendégével a régi jó időkre emlékeztető jó hegyaljai tüzét, izét.

Legújabbán a pinczedombnak különös s ritka szép érdekességét fedezte fel az új fiatal kertész. Fent a teraszról egyenes vonalban keletnek egy természetes keskeny nyílás látszott a sűrű lombok között. Az ügyes kertész ezen lombokkal körülvett, távessőköz hasonló nyílást művészi kikerékítette, a kissé kiálló galyakat, leveleket szépen leolította. Ezen így kikerékített nyíláson keresztül rendkívül messze el lehetett látni. A kiállítás a természet eme csodás messzelátóján valami éragadó volt. Sokan keresték fel a szép parkot egyedül azért, hogy ezen ritka élvezetben gyönyörködhesse. A park többi részein is meglátszott a művészi gondozás, csin és izlés. A szép virágszőnyeg, mely a kastély előtti téren kötötte le az ember figyelmét, igazi remeke a műkertésznek.

Az ember bámuló csodálkozással órákig pihenteti szemét a legszebb virágok eme finom művészi felfogással összeállított festői csoportozatán. Voltak a kertben ezenfelül sétaterek, enyhetható pagonyok, melynek mindenikéhez apró, különböző színű kockakövekkel kirakott utak vezettek. Maga a kastély csinos tornyaival a XIV-ik századbeli építészeti jellegét viseli magán. A kastély ura Sókuthy László élte delén levő férfit volt felesége régen elhalt s egyedüli örömét egyetlen gyermekében, a gyönyörű Valériában találta. Ha Ráfael ezen korban él, ugy Madonna festményeihez a legtokéletesebb modelt kétségkívül Valériában találta volna fel. A természet valóban a legparazabb bőkezűséggel ékesítte fel a női ideál eme megtévesztelt s legtokéletesebb remekét. Termete magas, Vénuszi ábrázoló szoborhoz hasonló. Hollófeke haja mint valami fekete fátyol hullámzatosan folyt alá habszínű testén. Nagy kék szeméből a menyország üdve s anyagi jószág jótékony melege sugárzott ki. Még alig volt 17 éves. Csak most került ki egy bécsi leánynevelő intézetből. Apja maga hozta haza a regényes fekvésű ősi fészekbe. Neveltetése ugyan már be volt fejezve, azonban mivel apja mint orsz. képviselő, sokat időzött Budapesten, nagy-nője Atala báróné Sókuthy szives meghívására ott hagyta terényi remetelakát s Sókuthyra költözött. Mesés vagyonnal rendelkező Atala báróné s e nagy vagyon egyenes örökös hiányában Valériára nézett ki.

Valóban, ideje volna, hogy a magyar gazda tudatára ébredjen hatalmának, hivatásának és helyzetének. Hogy felismerve függetlenségének erejét, okosan tudjon élni állásában, melyet a magyar föld szívében elfoglal, és a nemzet millióinak érdekében önálló alkotásokra fordítsa szellemi és anyagi kincseit — A Szechenyi Istvánok nem térnek akármikor vissza, intéseiket századokon át kellene megőrizniök azoknak, kiknek érdekében a nemzeti élet útjait szellemének fényével bevilágította.

Aratáskor, a bömbölő gépek porfellegei között, a dús asztagok árnyékában gondolkozzanak erről a magyar gazdák; — egyesüljenek és dolgozzanak nemcsak a mai nap hasznáért, a mihez már az *aratás* is elég, hanem azért is, hogy a magyar föld kincses háza a magyar nemzet millióival együtt megmaradjon és erősödjék, s gondolják meg, hogy új intézmények, új alkotások magvait kell újra meg újra *elvetniök*, ha azt akarják, hogy mindig legyen — — aratni való.

Ezredéves kiállítás. A rimaszombati takarékpénztár 50 forintot szavazott meg arra a czélra, hogy az ezredéves országos kiállítás kereskedelem, pénz- és hitelügyi csoportja, jelentőségének megfelelően alkottassék meg. Ezen elhatározását tudatta az országos kiállítás igazgatóságával is, mire e napokban a kereskedelmi minisztertől a következő elismerő levél érkezett a rimaszombati takarékpénztárhoz:

869/500. szám. — A rimaszombati takarékpénztár tekintetes Igazgatóságának

Rimaszombat.

Az 1896-iki ezredéves országos kiállítás kereskedelem-, pénz és hitelügyi csoportjának létesítésére a t. Igazgatóság által felajánlott szives anyagi támogatásért fogadja őszinte köszönetemet és kérem, hogy a kiállítás e fontos csoportját további pártfogásában részesíteni sziveskedjék.

Egyuttal tekintettel arra, hogy már a legközelebbi

Valamikor ünnepezt szépség volt. Egész udvar a kék vérű fiataliságnak rajongta körül Szerelmében azonban szerencsétlen volt. Völegénye, a kit szíve meleg vonzalmával szeretett, épen esküvőjük előtti héten egy vadászat alkalmával oly szerencsétlenül bukott le a lóról, hogy három napi kínos szenvedés után meghalt.

A súlyos csapás, mely szeretett völegényétől rabolta meg őt, annyira hatott a szép leány kedélvére, hogy férjhez menetéről többé hallani sem akart, vén leány maradt s szülei elhaltával egészen visszavonultan élt terényi birtokán. Valériát a bálványozásig szeretete, azért Sókuthy meghívását nagy örömmel fogadta el.

A kastély terjedelmes szép parkja, melynek mostani képe oly ritka élvezetet nyújtott azoknak, kik a park szépségeiben gyönyörködhetek, még három évvel ezelőtt egészen másképen nézett ki. Vad bozóttal benőtt utak egészen eléktelenítették a különben szép kertet. Az új fiatal kertész munkás szorgalma és művészi érzéke 3 év felforgása alatt paradicsommá varázsolta át a kertet. Sókuthy igen megszerette Barna Gyulát, az új fiatal kertészt, ki csak úgy oda vetődött a községbe. — A kremsieri világhírű érseki kertben képezte ki magát. Teljesen árva volt. Egy rokona pártfogása folytán jutott az érseki kertbe. Kitéltve teljesen a három tanuló évet, valami különös szerelem, a honvágy annyira erőt vett rajta, hogy visszakiváncsolt hazájába.

Nyakába vette a világot s hosszú, több heti gyaloglás után hazajött, hogy otthonra találjon. Mire S. községhez ért, a fáradság és kimerülés annyira erőt vett rajta, hogy egy lépést sem tudott tovább tenni.

Lepihent azért egy árnyas akácfa alá, mely közvetlenül a község mellett állott.

A pompás májusi illattól, mely az akácfa fürtös virágaiból aláomlott, sajátos édes zsbongást érzett idegeiben s nem telt el néhány percz s az álom lezárta szemét a fáradt utasnak.

Sokáig és mélyen aludt az ifju harmatgyöngyökkel körülhintett fekhelyén. Mig végre a faluból kihallatszó reggeli zaj, élénk sürgés-forgás, tehenek kolompolása felébresztette őt. — Bemenvén a faluba, azonnal feltűnt neki a nagy kiterjedésű kert és kastély, mely a község déli részén feküdt. Megismerkedve a helyi viszonyokkal, jelentkezett a kastély uránál s felajánlotta neki szolgálá-

T A R C Z A.**Az új kertész.**

Irta: János Gyula.

Gyönyörű park. A természet és a művészi alkotás esodálatos őszhangja még a legparányibb fűszálon is meglátszik. Amott a tó közepén fekvő rózsasziget úgy tűnik fel a távolból, mint egy lebegő rózsafelhő, mint egy függőkert Semiramis királyné idejéből, mely a tükör tiszta tó hús ölében ringatózva, ide-oda lebben.

A tó tiszta vizéből emelkedő ezüst színű párázat átszűrődik a virágillattal terhelt levegőn s mint egy ezüst fehér fátyol lebeg a tó felett. A tó a park középpontját képezi. A tótól sugáralakban utak vezetnek minden irányban. Egy széles uton haladva, mely valóságos lombsátor alatt vezet, egy magaslatra érünk, mely első tekintetre természetalkotta halomnak néz ki, azonban kissé figyelmesebb megtekintés után arra a meggyőződésre jutunk, hogy ezen jókora nagyságu domb emberi kéz hangya-szorgalmának köszöni létét. A vegetacio remek alkotásaival találkozunk itten. Legalul a platánok és tulipánfák művészi sorrendben koszoruzzák a dombot; derekát és tetejét pedig libanoni cedrusokhoz hasonló sugár fenyőfák égbenyúló piramisai borítják be. Teteje a dombnak teraszszerűen kiszélesedik.

Köpadok és kőasztalok állanak itten a fáradt vendégek rendelkezésére. A Sókuthyak egyik 15 ik századbeli ősenek jutott eszébe az a furesa gondolat, hogy a park eme részére jókora nagyságu dombot hordasson össze. Hét falu népe 2 évig dolgozott a magaslat összehordásán. — Mikor végre elkészült a hegy, a nagy ur egyet gondolt s óriási kiterjedésű pinczét ásatott be a dombba. Mikor aztán ez is készen volt, hét vármegyére szóló lakomát rendezett Sókuthy. A hét falu népe az ő hűséges jobbágyai hét napon át ettek-ittak. Megitták Sókuthy hegyaljai szőlőjének egy évi termését, mely egy hozzávetőleg 300 akót tett ki. A dombot a későbbi Sókuthyak befásították. Eredeti czéljának állt szolgálatában a pinczedomb egészen a legutóbbi időkig, a filoxera feltűnéséig. A Sókuthyak elbeszélésünk idejében élő sarja, Sókuthy László már csak igen ritkán, nagy ünnepélyes-